కార్తీక దీపాలు

నాకు శీతాకాలం చిరుచలి అంటే బలే ఇష్టం. చలే కాదు ఆ చలిలో చన్నీళ్ళ స్నానం చేయటమన్నా, ఆ మంచులో పరుగెత్తి గుళ్ళో పున్నాగ చెట్ల కింద పువ్వు లేరటమన్నా, గుడి మంటపంలో కూర్చున్న జంగం తాత శంఖం లాక్కొని బుగ్గలు మంట పుట్టేదాకా వూదటమన్నా, ఆచార్లగారికి తెలియకుండా రెండో చేతిలో కూడా దధ్యోజనం పెట్టించుకోవడమన్నా, మా నాయనమ్మచేత తిట్లు తినటమన్నా చిన్నప్పుడు బలే సరదాగే వుండేది. నాయనమ్మంటే అసలు నాయనమ్మ కాదు. మా నాన్నకు దగ్గరి చుట్టరికం. నన్ను నాలుగేళ్ళప్పుడు తీసుకెళ్లి పదేళ్ళు వచ్చేదాకా పెంచుకుంది. ఆ తర్వాత మా నాన్న స్కూల్లో చేర్పించటానికి నన్ను పట్నం తీసుకొచ్చేశాడు.

నాయనమ్మ మధ్య మధ్య పట్నం వచ్చి నన్ను తెగ వేధించేది వాళ్ళ వూరు రమ్మని. నాకూ వెళ్ళాలనే ఉండేది. ఎంచేతో వెళ్ళటం మాత్రం పడింది కాదు. అకస్మాత్తుగా మా చెల్లి పెళ్ళికి లగ్నాలు పెట్టుకోవడంతో నాయనమ్మని తీసుకరావటానికి, మళ్ళీ పదేళ్ల తర్వాత ఆ వూ రెళ్ళాను. చిన్నప్పుడు తెగతిరుగుతూ ఆడుకున్న ఊరయినా, ఆవీధులూ, ఇళ్లూ కొంచెం కొత్త కొత్తగా ఉన్నాయి. కొన్ని మార్పులు కన్పించినై. గాలిగోపురం, కోటదిబ్బ, ఆ దిబ్బమీద కొమ్మలు కలుపుకొని మెలేసుకున్న రెండు వేపచెట్లు, ఆ చెట్ల పక్కనే

సగం కట్టి ఆపేసిన రథశాల, ఏ మార్పులేకుండా అలాగే వున్నాయి. గాలిగోపురంలో దేవుణ్ణి వూరేగించే చిన్న రథం ఉంది. దాని చుట్టూ బుల్లి బుల్లి చిలకలు చెక్కారు. చిన్నప్పుడు ఆడుకుంటూ కొంటెతనానికి ఆ చిలకముక్కులు రాళ్ళతో విరగ్గొట్టి ఇళ్ళకు తీసుకుపోయేవాళ్ళం. వస్తూ వస్తూ సరదాగా గాలి గోపురంలోకి తొంగిచూశాను. చిలకముక్కులన్నీ విరగ్గొట్టే ఉన్నాయి. 'ఇప్పుడు పిల్లలకి విరగ్గొట్టడానికేంలేవే పాపం!' అనిపించింది. 'ఇంకా నయం మేం చిలకముక్కుల్తో పోనిచ్చాం వీళ్ళు రథాలే విరగ్గొడుతున్నారేమో' అని నవ్వుకుంటూ వచ్చాను.

నాయనమ్మ నన్ను చూసి పొంగిపోయింది. పక్కవీధి నుంచి పెరుగు తెప్పించింది. పొద్దుపోయేదాకా ఏవో కబుర్లు చెప్తోంది. ఎక్కువగా నా చిన్ననాటి కబుర్లే. నేనొకసారి ఎవరింటిముందో అప్పడాలు ఎండబెట్టుకుంటే నా కొకటిమ్మని అడిగానట. వాళ్ళు ఒక్కటిచ్చారుట. మా నాయనమ్మకి ఇంకోటిమ్మనానుట. వాళ్ళు ఇవ్వం పో అన్నారట. వాళ్ళని ఇంట్లోకి పోనిచ్చి నేను ఆ అప్పడాలన్నీ పోగుచేసి ముక్కలుగా తొక్కి వచ్చానట. నేను చిన్నప్పుడు అవిడంటే ఎంత అభిమానంగా ఉండేవాణ్ణో చెప్పటానికి ఆ కథ చెప్తుంది నాయనమ్మ. ఆ కథ నా కిప్పుడు వింటుంటే కొంచెం కష్టంవేసి సిగ్గుపడ్డాను.

తెలతెల్లవారు జామునే మెలకువ వచ్చింది. నాయనమ్మ నా కంటేముందే లేచి తాటాకుబుట్ట సర్దుకుని బయల్దేరుతోంది.

'ఎక్కడికి నాయనమ్మా, కార్తీక స్నానానికేనా?' అన్నాను.

'అవున్రా' అంది. డెబ్భైయో పడిలో ఆవిడకున్న ఓపికకి ఆశ్చర్య పోయాను.

'నే గూడా వస్తా నాయనమ్మా' అన్నాను.

'నువ్వెందుకురా. అసలే చలి' అంది.

'ఇంత పెద్దదానివి, నీకు లేని చలి నాకా' అన్నాను.

'చిన్నప్పుడు కూడా ఇట్లాగే వెంటపడేవాడివి. రా' అంది నాయనమ్మ.

చిన్నప్పుడు కార్తీకమాసం నెల రోజులూ నేనూ నాయనమ్మతో కృష్ణ ఒడ్డుకి వెళ్లేవాణ్ని. వెళ్తూ ఒక రగ్గు తీసికెళ్ళేవాణ్ని. నే నొక్కణ్నే కాదు వీధి చివర జానకిని కూడా పిల్చుకెళ్ళేవాణ్ని. జానకి వాళ్ళమ్మ కూడా కార్తీక స్నానాల కొచ్చేది.

'నాయనమ్మా! జానకి ఇప్పు డెక్కడుంది?' అన్నాను.

'ఎక్కడుండట మేమిట్రా! ఈ వూరేగా దాన్నిచ్చారు. దాని మొగుడిది పక్కవీధిలో ఇల్లు. దాని కిద్దరు పిల్లలు. పండ్లల్లే ఉంటారు. అదికూడా ఈ పాటికే కృష్ణకు వెళ్ళే వుంటుంది. అది అసలు మనింటికి రావాల్సిన పిల్ల కాదూ. నేనెంత పోరినా మీ నాన్న వింటేనా' అంది.

నాయనమ్మ వచ్చినప్పుడల్లా జానకిని చేసుకోమని నాన్నకి చెప్తుండేది. నాన్న నా చదువై తేగాని పెళ్ళిమాట తలపెట్టనన్నాడు. నాతో చెప్పేది. నేనేమీ చెప్పకుండా వెళ్ళిపోయేవాణ్ని. ఆ రోజుల్లో నాయనమ్మ, జానకీవాళ్ళమ్మ స్నానాలుచేసి ఒడ్డునున్న బండరాళ్ళమీద దీపారాధనలు చేస్తూంటే, నేనూ, జానకీ ఇంకో బండరాయిమీద కూర్చుని చూస్తూ ఉండేవాళ్ళం. వాళ్ళకు కావాల్సినవి తాటాకుబుట్ట

ల్లోంచి తీసి ఇస్తుండేవాళ్ళం. నేను జానకిచుట్టూకూడా రగ్గు కప్పేవాణ్ణి. వాళ్లు దీపాలు వెలిగించుకుంటుంటే మేము రగ్గులో ఒదిగి కూర్చుని కథలు చెప్పుకునేవాళ్ళం. దీపాలు కృష్ణలో విడిచిపెట్టేవేళకి, మేము లేచి నీళ్ళదగ్గిర కెళ్ళేవాళ్ళం. నాయనమ్మ వాళ్ళు 'ఒడ్డునే ఉండండి, నీళ్ళలోకి దిగకండి.' అని కేకవేసే వాళ్ళు. నాయనమ్మవాళ్ళు కొంచెం లోతులోకి వెళ్ళి దీపాల్ని నీటి జాలులో విడిచేవాళ్ళు. అవి మినుకు మినుకు మంటూ పాట పాడుతున్నట్టు ఊగుతూ పోయేవి.

నాకిప్పటికి జ్ఞాపకం. ఒకరోజు రేవునుంచి తిరుగొస్తూ నాయనమ్మ నడిగాను. 'ఆ దీపాలన్నీ ఎక్కడి కెళ్తాయి నాయనమ్మా?' అని.

'దేవుడి దగ్గిరి కెళ్తాయిరా' అంది.

'నిజంగా దేవుడి దగ్గిర కెళ్తాయా?' అంది నా పక్కనే ఉన్న జానకి.

'నిజంగానేనే భడవా! దేవుడి దగ్గిరికి కాక ఇంకెక్కడి కెళ్తాయే' అంది నాయనమ్మ.

ఆ రోజునుంచి కృష్ణలో దీపాలు వదలంగానే ఒడ్డునుంచి చూస్తూంటే,

'అదిగో! మా అమ్మ దీపం దేవుడి దగ్గిర కెళ్తోంది' అని చప్పట్లు కొట్టేది జానికి.

'అదిగో! మా నాయనమ్మ దీపం కూడా' అని నేనూ చప్పట్లు కొట్టేవాణ్ణి.

దూరంగా జాలులో కొట్టుకుపోయే ఆ దీపాల్ని కంటికి కన్పించేదాకా చూస్తూ నుంచునే వాళ్ళం. 'ఇక పదండర్రా ఇళ్ళకి' అని నాయనమ్మవాళ్ళు కేకవేసి తీసికొచ్చేవాళ్ళు.

చిన్నప్పటి ఆ సంగతులన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చి, చలి జివ్వుమంటున్నా చెంగున గెంతుదామనిపించింది. నాయనమ్మ నేను రేవులోకొచ్చాం. రేవులో ఎప్పట్లాగే రెండు పెద్ద చింతచెట్లు నల్లగా చీకట్లో కలిసిపోయి వున్నాయి. ఆ చెట్ల కింద బండరాళ్ళు ఆ బండరాళ్ళమీద కొంద రప్పుడే స్నానాలు చేసి వచ్చి దీపాలు పెడుతున్నారు.

'ఏమేవ్ జానకీ! రంగ డొచ్చాడే', అంది నాయనమ్మ తలవంచుకుని దీపారాధన చేస్తున్న అమ్మాయితో.

జానకి తలెత్తి చూసి 'ఏం రంగా! జ్ఞాపకం ఉన్నానా?' అంది. నేనాశ్చర్య పోయాను. జానకి చాలా పెరిగిపోయినట్టు కనిపించింది. జానకి తలారా స్నానం చేసిందేమో, వెంట్రుకల నుండి నీళ్లు జారి బొట్లుబొట్లుగా పడుతున్నాయి. పసుపురాసుకున్న జానకిముఖం దీపం వెలుగులో మెరిసిపోతోంది.

'ఏం రంగా! అట్లా చూస్తావ్. జ్ఞాపకంలేనా?' జానకి రెట్టించి అడిగింది తెల్లబోతున్న నా ముఖంలోకి చూస్తూ.

'ఆ...ఆ...జ్ఞాపకంలేకేం' నీళ్ళు నమిలాను.

జానకి మువ్వలు కుదిలించినట్లు కిలారున నవ్వింది. ఆ నవ్వు ప్రతిధ్వనులు నాలోకి చొరవగా చొచ్చుకుపోయినై. జానకి ఎంత పెద్దదైంది! చిన్నప్పుడు చెవి మెలేసి ఏడిపించే వాణ్ణి. ఇప్పుడు జానకిని చూస్తుంటే నాకంటే జీవితంలో నాలుగడుగులు ముందుకు వేసిన మనిషిని చూస్తూన్నట్టుంది. ఇంతలో 'అమ్మా! అమ్మా! ఎవరే?' అంటూ ఇద్దరు పిల్లలు జానకిమీద పడబోతూ అడిగారు.

'మీద పడకండి...దూరం...బాబయ్యా...దగ్గర కెళ్ళి కూర్చోండి' అంది జానకి.

'బాబయ్యా!' అన్నారు ఇద్దరు పిల్లలూ నావైపు కొత్తగా చూస్తూ.

వాళ్ళిద్దర్నీ దగ్గిరికిపిలిచి, ముగ్గురం ఒక బండమీద కూర్చున్నాం. ఆ పిల్లలిద్దరూ ఏవో కబుర్లు చెపుతున్నారు. మధ్యమధ్య నన్ను 'ఊ కొట్టూ' అంటున్నారు. వాళ్ళు తెచ్చు కున్న రగ్గు నాకూ కూడా కొంచెంకప్పారు. అంతలో నాయనమ్మ కూడా స్నానంచేసి వచ్చి జానకిపక్కనే దీపారాధన చేస్తోంది. నేను జానకిని తదేకంగా చూస్తున్నాను. ఉన్నట్టుండి ఒక్క సారి బాధేసింది.

దీపాలు కృష్ణలో విడిచి పెడ్తున్నారు. జానకి పిల్లలు, నేను ఒడ్డుకెళ్ళి నిల్చున్నాం. కృష్ణమ్మ ముత్యాలహారం వేసి కొన్నట్లుగా వందలాది ఆవు నేతి దీపాలు కృష్ణమ్మ వక్షాన వెలుగుతూ కదిలి పోతున్నాయి. ఆకాశం కృష్ణపైన నక్ష త్రాలు వర్షించి నట్టుంది. కదిలిపోతున్న దీపాలను చూస్తూ ఒడ్డునున్న జానకి పిల్లలు 'అదిగో, మా అమ్మ దీపం దేవుడి దగ్గర కెళ్తోంది అంటూ చప్పట్లు కొట్టారు. నాకు పాత సంగతులు జ్ఞాపకం వచ్చినై.

'చూశావా జానకీ! నీ పిల్లలు, అంతా నీ పోలికే' అన్నాను.

'అవును నా పోలికలే, నువ్వు నీ పోలికలు రానివ్వ లేదుగా' అంది జానకి.

నాకు గుచ్చుకున్నట్లయింది. జానకి బిందెతో నీళ్ళు ముంచుకుంటూ 'ఏం రంగా! ఇవ్వాళ ఉంటావా?' అంది.

నేను తేరుకుని 'లేదు వెళ్తా నన్నాను.' 'కాదు ఉండ మంది' జానకి. నేను ఒప్పుకున్నాను.

సూర్యకిరణాలు మంచుపొరలు చీల్చుకుని బయటికొస్తున్నాయి. చింతచెట్లమీద కాకులు చిందర వందరగా అరుస్తున్నాయి. జానకి వంగపండు పట్టుచీర కట్టుకుని, నీళ్ళ బిందె నడుంమీాద పెట్టుకుని ముందు వెళ్తుంటే, నేనూ నాయనమ్మ వెనకాల నడుస్తున్నాం. నా చేతిలోంచి జారిపోయిన ఆణిముత్యం జిగేలున మెరుస్తున్నట్లయింది.

జానకి వడ్డనచేస్తూ గబగబా మాట్లాడుతున్నా, కావాలని నన్ను గురించి వివరాలు అడుగుతున్నా, నేను పసివాడిలా అయిపోతున్నాను. నా సమాధానాలు బెదురుతూ చెపుతున్నట్టు వస్తున్నాయి.

'నీ చెల్లి పెళ్ళికి రావటానికి పడదుగాని నీ పెళ్లెప్పుడూ?' అంది జానకి తమలపాకులకు సున్నం రాస్తూ.

నేను సిగ్గుపడిపోయాను. 'ఇప్పు డప్పుడే చేసుకోదల్చుకోలేదు' అన్నాను తల వంచుకుని.

'ఇప్పుడు చేసికోకపోతే పళ్లూడి పోయాక చేసికొంటావా? ఈ పిచ్చిమాటలు తీసెయ్. నువ్వు తొందరగా పెళ్లి చేసుకోవాలి. ఇదుగో ఇటుచూడు.... పెళ్ళి చేసికొని యిట్లాంటి రత్నాల్ని కనాలి' అంటూ జానకి తన ఇద్దరి పిల్లల్ని దగ్గిరకి తీసికొని గట్టిగా ముద్దు పెట్టుకుంది. తాంబూలంతో ఎర్రపడ్డ జానకి పెదవులు పిల్లల పాలబుగ్గలమీాద ముద్రలు వేసినై. ఆ దృశ్యం నాకు హాయనిపించింది. చెప్పలేనంత బాధతోచింది. చెల్లి పెళ్ళికి తప్పకుండా రమ్మని సెలవు తీసికొని వచ్చేశాను.

ఆ తర్వాత జానకి జ్ఞాపకం వచ్చినప్పుడల్లా మళ్ళీ ఒక సారి నాయనమ్మ ఊరు పోవాలనిపించేది. ఆఫ్యూరు వెళ్ళి వచ్చింతర్వాత పెళ్ళి చేసికొందామన్న ఆలోచన నాలో మొలకెత్తింది. ఒకటి రెండుసార్లు పెళ్లి చూపులకెళ్ళాను. పెళ్లి చూపుల సమయంలో ప్రతిసారి నాకు జానకి జ్ఞాపకం వచ్చేది. పోల్చిచూసుకోడం మొదలెట్టేవాణ్ణి. మనస్సు వికలమైపోయి లేచి వచ్చేసే వాడిని.

నా బి. ఏ. పూర్తయింది. ఇంట్లో ఆ రాత్రి నా పెళ్ళి గురించి నాన్నవాళ్ళు ఒత్తిడి చేశారు. నాకు మళ్ళీ జానకి జ్ఞాపకం వచ్చింది. మర్నాడు పొద్దున నాయనమ్మని చూసొస్తానని చెప్పి ప్రయాణ మయ్యాను.

నాయనమ్మలో ఇంతకు ముందున్న జవం కన్పించటం లేదు. మాట్లాడుతున్నప్పుడు కొంచెం వణుకుతోంది. తెల్లవారు జామున నాయనమ్మ తాటాకు బుట్ట సర్దుకుని బయలు దేరటం చూచాను. అది కార్తీక మాసమని నాకప్పుడు తెలిసింది. సరిగ్గా సమయాని కొచ్చానని సంతోషించాను. 'నేను కూడా వస్తా నాయనమ్మా' అన్నాను.

'చలిలో నువ్వెందుకురా...సరే! రా' అంది యథా ప్రకారం నాయనమ్మ.

నాయనమ్మ నడుస్తూ చెప్తోంది. 'అసలు ఈ సంవత్సరం స్నానాలు మానేద్దా మనుకున్నాను. కాని ఈ సంవత్సరం నన్ను దాటిస్తుందని నమ్మకం లేదు. అందుకని కష్టంగా ఉన్నా ఏదో ఇంత స్నానంచేసి దీపం వెలిగించి వస్తున్నాను.'

'జానకి ఈపాటికి - రేవులోకి వెళ్ళి వుంటుందా?' అని అడగాలనిపించింది.

కాని నాయనమ్మ మళ్ళీ చెప్పటం మొదలెట్టింది. 'ఒరేయ్ రంగా! నా పదిహేనో ఏటినుంచి ఆ కృష్ణ విగ్రహం పూజచేస్తున్నారా. ఏవయినాసరే 'నేపోయిం తర్వాత ఆ విగ్రహం నువ్వు తీసికెళ్ళి మీ ఇంట్లో పూజ చేయించాలి.'

'అట్లాంటి మాట లనకు నాయనమ్మా! నాకు పెళ్ళి కావద్దా, నువ్వూ మునిమనవల్ని చూడొద్దా...'

'అహా ...' అని చీకట్లో మెత్తగా నవ్వి 'పిచ్చి నాయనా! నేనెవర్రా చూడ్డానికి. అదిగో అన్నీ వాడే చూస్తాడు' అంది ఆకాశంలో పొడుపు చుక్కని చూపిస్తూ.

ఇంతలో చింతచెట్ల దగ్గిర కొచ్చాం. కొంతమంది స్నానాలు చేసి దీపారాధనలు చేస్తున్నారు. అందులో జానకి కూడా వుండొచ్చనుకున్నాను. 'నువ్విక్కడ కూర్చోరా రంగా నే స్నానంచేసి వస్తా' అంటూ నాయనమ్మ నీళ్ళవైపుకెళ్ళింది. నేను సంవత్సరంక్రితం కూర్చున్న అదే బండరాయిమీద కూర్చుని చుట్టూ జానకికోసం చూశాను. ఎక్కడా కనిపించ లేదు. నాయనమ్మ స్నానంచేసి వచ్చింది. 'నాయనమ్మా! నాయనమ్మా!' అన్నాను. నాయనమ్మ దీపం వెలిగించు కుంటూ మాట్లాడలేదు. కాస్తాగి 'నాయనమ్మా! జానకి ఎక్కడా కన్పించదేం?' అన్నాను. నాయనమ్మ కొంచెం తుళ్ళిపడింది.

'ఇంకెక్కడి జానకిరా తండ్రీ! మొన్న పురిట్లో దాన్ని దేవుడు తీసికెళ్ళాడు' అంది కళ్ళొత్తుకుంటూ.

నేను కుంగిపోయాను. నోట మాటరాలేదు. చీకటి నన్ను మింగుతున్నట్లుంది. నాయనమ్మ పెట్టిన దీపం చిటపట

లాడుతోంది. నాయనమ్మ తనలో తను గొణుగుకుంటూ వెంకటేశ్వర స్తవం చదువుకుంటోంది.

దీపాలు కృష్ణలో విడిచిపెడ్తున్నారు. నేను యాంత్రికంగా నడిచి వెళ్ళి ఒడ్డున నుంచున్నాను. నీటిలో బడబానలం పొంగి నిప్పులు విరజిమ్మినట్లు నదిలో దీపాలు తేలాయి. కాలుతున్న చితి విరజిమ్మినట్లు కృష్ణలో కొరువులు మండుతున్నాయి. కృష్ణమ్మ కోపంతో విస్ఫులింగాలు రాల్చినట్లు దీపాలు ఈదుకుపోతున్నాయి. నాయనమ్మ ఒడ్డుకు వస్తూ అడిగింది. 'ఏంరా రంగా! నా దీపం దేవుడి దగ్గర కెళ్ళిందా?'

'లేదు మునిగిపోయింది' అన్నాను మెల్లిగా.

నడుస్తున్న నాయనమ్మ ఆగి పకాలున బోసి నోరు విప్పి నవ్వి, 'అదేరా పిచ్చితండ్రీ! దేవుడిదగ్గర కెళ్ళటమంటే. అన్నీ దేవుడి దగ్గర కెళ్లేవే. కొన్ని నువ్వు చూస్తూండగా వెళ్తాయి. కొన్ని దేవుడి దగ్గర కెళ్ళటం నువ్వు చూడలేవు.' అంటూ గబగబా చింతచెట్లు దాటి నడిచిపోయింది.

నేను వెనక్కి తిరిగి కృష్ణవైపు చూశాను. ప్రత్యూషాన కృష్ణానది గలగలపాడే దివ్య సంగీతంలో మునిగిపోతున్న దీపికల రోదనం కలిసిపోతోంది.